

УДК 796.093.61/.64-057.875

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ВІЙСЬКОВО-СПОРТИВНОГО БАГАТОБОРСТВА У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Олександр ХОМЕНКО¹, Петро РИБАЛКО²

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка,
м. Суми, Україна,
e-mail: ¹sasha.homenko1993@mail.ru, ²petrorybalko13@gmail.com
ORCID: ¹0000-0001-7509-9787, ²0000-0002-6460-4255

Анотація. Статтю присвячено проблемі оптимізації змісту та організації фізичного виховання студентів аграрних закладів вищої освіти. Досліджено процес фізичного виховання, зокрема застосування секційних занять військово-спортивним багатоборством, для підвищення фізичного розвитку та стану фізичної підготовленості, психофізіологічних показників і мотивації студентів аграрних спеціальностей до занять фізичною культурою та спортом у процесі навчання у закладі вищої освіти.

Вивчено та узагальнено основні засади удосконалення фізичного виховання студентів закладів вищої освіти. Виявлено, що проблеми підвищення якості профільної фізичної підготовки студентів різних спеціальностей стосується багато досліджень. Однак нині не розкритою ефективних засобів фізичного виховання майбутніх аграріїв на основі застосування бойового двоборства. Це стало підставою для вибору теми дослідження.

Формувальний педагогічний експеримент виявив високу ефективність розробленої авторської програми секційних занять військово-спортивним багатоборством для студентів аграрних спеціальностей, що підтверджено: підвищенням інтересу студентів до занять фізичною культурою та спортом, підвищенням рівня фізичної підготовленості юнаків аграрних спеціальностей, оптимізацією роботи серцево-судинної й дихальної систем організму хлопців.

Ключові слова: професійна діяльність, майбутній фахівець, секційні заняття, військово-спортивне багатоборство.

EFFECTIVENESS OF APPLICATION OF MILITARY-SPORTING OPPORTUNITIES OF PHYSICAL HEALTH OF STUDENTS AGRICULTURAL SPECIALTIES

Alexander KHOMENKO¹, Peter RYBALKO²

Sumy State Pedagogical University named after A. Makarenko,
Sumy, Ukraine,
e-mail: ¹sasha.homenko1993@mail.ru, ²petrorybalko13@gmail.com
ORCID: ¹0000-0001-7509-9787, ²0000-0002-6460-4255

Abstract. The article is devoted to the problem of optimizing the content and organization of physical education of students of agricultural institutions of higher education. The process of physical education, in particular the use of sectional exercises in sports and sports, was studied in order to increase physical development and condition, physical fitness, psychophysiological indicators and motivation of students of agricultural specialties for physical education and sports in the process of studying at a higher education establishment.

The basic principles of perfection of physical education of students of institutions of higher education are studied and generalized. It is revealed that a lot of research is devoted to the problem of improving the quality of profiled physical training of students of different specialties. However, effective means of

physical education of future agrarians have not been disclosed on the basis of the use of combat battles, which became the basis for the choice of the topic of research.

Based on the theoretical and empirical analysis of the results of the study, we determined that the following indicators are essential for the future professional activity of future agrarians: physical development and condition, high level of functioning of the organism and its systems, physical qualities (balance, speed, explosion and static strength, strength and overall endurance), psychophysiological qualities (concentration of attention, volume of short-term memorization, arbitrary attention and selectivity of attention).

The program of sectional military-sports all-round training for students of agrarian specialties consists of the following types of training: theoretical, psychological, technical-tactical, general and special physical.

The formative pedagogical experiment has shown the high efficiency of the developed author's program of sectional exercises for sports and military sports for students of agrarian specialties, which is confirmed by: increased interest of students in physical education and sports; increase in the level of physical preparedness of young people of agrarian specialties; optimization of the work of the cardiovascular and respiratory systems of the body of the boys.

Keywords: professional activity, future specialist, sectional classes, military-sports all-round.

Постановка проблеми. Низька готовність до якісної професійної діяльності майбутніх фахівців будь-якої галузі зумовлюється низкою чинників, серед яких і низький рівень фізичної підготовленості [2, 3, 11, 14]. Це можна пояснити тим, що не розроблено тест та нормативів оцінювання, що враховують специфіку підготовки студента до конкретної майбутньої професійної діяльності, соціальні, вікові та клімато-географічні особливості неоднорідного студентського контингенту [4, 15].

Також науковці зазначають, що не відбувається суттєвих змін у розумінні студентами значення дотримання здорового способу життя, трудової та професійної діяльності [4]. Проведені соціологічні дослідження серед спеціалістів аграрного сектора виявили, що тільки ті, хто активно займався спортом під час навчання у закладі вищої освіти, продовжують займатися фізичною культурою та спортом, намагаються вести активний спосіб життя під час трудової діяльності [6].

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано згідно з планом науково-дослідної роботи кафедри теорії і методики фізичної культури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка на 2016–2020 рр. відповідно до теми «Теоретичні та методичні основи фізкультурної освіти різних верств населення» (номер державної реєстрації 0116U 000900).

Мета дослідження – визначити ефективність застосування засобів військово-спортивного багатоборства у фізичному вихованні студентів аграрних спеціальностей з урахуванням специфіки їхньої майбутньої професійної діяльності.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення наукової літератури, інтернету, соціологічні, антропометричні, фізіометричні та психофізіологічні методи, оцінювання фізичного

стану студентів за методикою Белова, методика оцінювання ціннісних орієнтацій Рокича, педагогічне тестування фізичної підготовленості, педагогічний експеримент, методи математичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення. Головні причини низької результативності фізичного виховання у закладах вищої освіти:

- недосконалість у функціонуванні й управлінні системою фізичного виховання у закладах вищої освіти України; ігнорування законів і указів у сфері фізичного виховання, використання викладачами одноосібного, за своєю сутністю директивного, авторитарного стилю управління [6];
- недостатня кількість занять за планом; низький рівень використання технічних засобів навчання під час занять фізичними вправами; недостатнє фінансування; недостатній рівень мотивації до систематичних занять фізичними вправами; низький рівень управління фізичним вихованням [9];
- відсутність (насамперед на рівні вишів) чіткого системного уявлення про фізичне виховання студентів, здатних успішно функціонувати в умовах оновлення суспільства в Україні з огляду на всі реалії, що складаються [4].

Саме тому за останні 10 років у країні спостерігається стійка тенденція до зниження рівня фізичної підготовленості населення. Серед чинників, що призвели до цієї ситуації, є такі:

- соціальний, генетичний, екологічний чинники;
- шкідливі звички;
- недостатня рухова активність;
- невміння дбати про своє здоров'я, недостатній професіоналізм викладачів;
- розбіжність програм фізичного виховання у закладах вищої освіти, зменшення рухових

можливостей студентів під час сесії, недостатня інтенсивність навантажень, велика кількість студентів у навчальних групах, недостатнє матеріально-технічне забезпечення навчального процесу та ін.

Слід зауважити, що чинники фізичної підготовленості мають важливе значення для розвитку професійно важливих здібностей майбутнього фахівця будь-якого профілю [1]. Важливими в цьому контексті є висновки про те, що відсутність на державному рівні системи контролю фізичної підготовленості населення, зокрема і студентів, не дає змоги ефективно та якісно оцінити процес фізичного виховання (відсутня методологія розроблення критеріїв оцінювання ефективності системи фізичного виховання) [5].

Причини недосконалої фізичного виховання студентів за визначенням С. Ніколаєва [10]:

- 1) недостатня кількість занять за навчальним планом;
- 2) низький рівень мотивації до систематичних занять фізичними вправами;
- 3) низький рівень використання технічних засобів під час проведення навчальних занять;
- 4) недостатнє фінансове забезпечення;
- 5) низька ефективність управління фізичним вихованням, яке здійснюється у закладі вищої освіти.

Водночас науковці [12] наголошують на тому, що бажання підвищити свою фізичну підготовленість висловлюють близько 97,3 % студентів, але самостійну активність для досягнення мети проявляє тільки 55,8 % (заняття у позанавчальний час на базі вищого навчального закладу відвідує 12,8 %, заняття у фітнес-клубах – 24,5 % та самостійно займаються 18,5 %). Ці результати науковці пов'язують із недоліками пропаганди активного та здорового способу життя.

Науковець Г. Грибан наголошує, що варто звернути увагу на те, що фізичне виховання в аграрних, екологічних, військових та інших закладах вищої освіти розв'язує більш широкий діапазон завдань, чим відрізняється від фізичного виховання студентів гуманітарного та педагогічного профілів. Фізичне виховання в цих закладах спрямоване не лише на поліпшення і збереження власного здоров'я студентів, але й посідає значне місце у підготовці майбутніх фахівців, професійна діяльність яких потребує комплексу спеціальних психофізичних якостей і фізичної підготовленості [5]. Як зазначає науковець, внаслідок цього фізичне виховання повинно здійснюватися з урахуванням умов і характеру їх майбутньої професійної діяльності, містити в собі елементи професійно-прикладної фізичної підготовки. Тобто повинні використо-

уватися засоби фізичної культури і спорту для формування у студентів професійно важливих фізичних і психічних якостей, специфічних рухових навичок і умінь, а також для підвищення стійкості організму до впливу несприятливих чинників зовнішнього середовища. У зв'язку з цим, професійно-прикладну фізичну підготовку необхідно додати як самостійний розділ до програми фізичного виховання студентів аграрних вишів України, що також потребує внесення змін і доповнень до наявної методичної системи студентів аграрних закладів вищої освіти [5].

У професійно-трудої діяльності за різновидами сільськогосподарської і лісогосподарської роботи, що містить у великому обсязі рухову активність, необхідними є такі професійно важливі фізичні якості (здібності), які істотно впливають на неї:

- комплексна витривалість;
- підготовленість до неординарних проявів координаційних та інших рухових здібностей;
- здатність орієнтуватися на пересіченій місцевості та в інших незвичайних умовах, раціонально розподіляти витрати енергії в процесі тривалої нерегламентованої стандартної рухової діяльності;
- циклічні локомоторні і багато інших рухових навичок, що сприяють виконанню професійних завдань і потрібні в повсякденному експедиційному житті (навички в ходьбі, у пересуванні на лижах, велосипеді, човні, у кінній їзді, управлінні мотоциклом, у подоланні предметних перешкод тощо);
- загартованість організму до різкої зміни метеорологічних клімато-географічних та інших чинників середовища [16].

За даними Г. Грибана, основна мета відвідування занять з фізичного виховання студентами-аграріями різних навчальних відділень є зміцнення здоров'я [5].

Згідно з дослідженнями сучасних науковців на мотивацію студентів до занять фізичними вправами, завдяки якій вони зможуть ефективно реалізувати себе в подальшій професійній діяльності, впливають постійний самоконтроль фізичного стану [8; 12], рівень фізичного здоров'я [13].

Варто зазначити, що однією з ефективних форм фізичного виховання студентів є секційна (спортивно-тренувальна) підготовка. У нашому дослідженні ми враховували, що одним із пріоритетних видів спорту для юнаків віком 17–18 років на констатувальному етапі експерименту визначено одноборства, а основним мотивом до занять фізичною культурою та спортом – удосконалення форми тіла.

Саме тому, на нашу думку, підвищення ефективності процесу фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей можна здійснити на основі застосування засобів військово-спортивного багатоборства.

Для цього на констатувальному етапі педагогічного експерименту ми визначали основні антропометричні показники студентів віком 17–18 років, функціональні характеристики основних систем організму, фізичної підготовленості юнаків та вивчали їхні індивідуальні психологічні особливості, інтереси та мотиви студентів аграрних спеціальностей до занять фізичною культурою та спортом, а також рівень фізичного стану.

Результати експерименту свідчать, що в хлопців віком 17 та 18 років відбувається рівномірний фізичний розвиток.

На основі врахування таких показників, як довжина та маса тіла, обхват грудної клітки, а також рівень фізичного розвитку за індексом Кетле, визначено, що біологічний вік хлопців відповідає хронологічному.

Функціональні показники хлопців віком 17–18 років також перебувають у стані норми для визначеного вікового періоду.

За методикою В. Белова на констатувальному етапі експерименту хлопці мали середній рівень фізичного стану.

Визначення психофізіологічних особливостей за методикою М. Рокича дало змогу виявити, що на констатувальному етапі педагогічного експерименту головною цінністю для студентів є здоров'я, а щодо занять фізичною культурою та спортом – поліпшення стану здоров'я.

Схожі дані також наводить С. Ільченко [7] про те, що важливими цінностями для студентів є блок цінностей особистого життя – «Здоров'я», «Активна життєва діяльність», «Наявність друзів» та «Любов».

Для оцінювання фактичного рівня фізичної підготовленості у фізичній культурі застосовують різноманітні показники, що є характерними для розвитку фізичних якостей.

Для оцінювання рівня фізичної підготовленості хлопців віком 17–18 років ми використали десять рухових тестів для студентської молоді віком 16–21 року. Були протестовані такі фізичні якості: рівновага, швидкість, вибухова сила, силова та загальна витривалість, вибухова та статична сила.

У процесі констатувального дослідження визначено, що найменш розвинутими виявилися швидкість, силова витривалість, вибухова та статична сила.

Ефективність фізичних вправ для розвитку названих фізичних якостей підтверджено у групі

студентів, де займалися за розробленою програмою секційних занять військово-спортивним багатоборством.

На основі теоретико-емпіричного аналізу результатів дослідження визначено, що суттєве значення для успіху в майбутній професійній діяльності майбутніх аграріїв мають такі показники: фізичний розвиток та стан, високий рівень функціонування організму та його систем, фізичні якості (рівновага, швидкість, вибухова та статична сила, силова та загальна витривалість), психофізіологічні якості (концентрація уваги, обсяг короткочасного запам'ятовування, довільна увага та вибірковість уваги).

Саме тому авторська програма секційних занять з пріоритетним використанням засобів військово-спортивного багатоборства для студентів аграрних спеціальностей передбачала розвиток у студентів важливих фізичних якостей; підбір засобів фізичного виховання, що зумовлений потребою забезпечення високого рівня функціонування систем організму та важливих професійних якостей; раціональне співвідношення вправ різної спрямованості у процесі професійно-прикладної фізичної підготовки.

Завдання авторської програми секційних занять військово-спортивним багатоборством для студентів аграрних спеціальностей:

- планування раціональної організації секційних занять із військово-спортивного багатоборства та самостійної діяльності студентів;
- підвищення рівня фізичного стану та фізичної підготовленості, психофізіологічних показників студентів;
- формування позитивної мотивації до занять фізичною культурою.

Загальна кількість занять та їхня тривалість у контрольній та експериментальній групах були однаковими. Студенти займалися двічі на тиждень. Тривалість кожного заняття становила 80 хвилин. Загалом з юнаками контрольної та експериментальної груп було проведено по 90 секційних занять. Вони займалися впродовж 2017/2018 навчального року.

Дослідження проведено декількома етапами на базі Сумського національного аграрного університету. Для розв'язання поставлених завдань у межах констатувального експерименту досліджено групу зі 128 студентів аграрних спеціальностей, у межах формувального експерименту – групу з 31 студента віком 17–18 років (16 студентів – контрольна група, 15 – експериментальна група).

Наша програма передбачала такі види підготовки: теоретичну, психологічну, техніко-тактичну, загальну та спеціальну фізичну.

Необхідність запровадження теоретичної та психологічної підготовки в авторській програмі зумовлюється низкою причин:

- визначення студентами за методикою Рокича таких цінностей, як здоров'я, активна життєва позиція, наявність друзів, матеріально забезпечене життя та любов. Це означає, що для майбутніх аграріїв важливими є не лише індивідуальні цінності, але й можливість матеріально забезпечити себе та свою сім'ю;
- мотивація студентів-аграріїв до занять одноборствами;
- мотивація майбутніх аграріїв до розвитку та удосконалення фізичних якостей.

Тож теоретична та психологічна підготовка передбачала індивідуальні бесіди зі студентами, зустрічі з представниками прикордонних військ України, Служби безпеки України, патрульної служби, Національної гвардії України, фіскальної служби, Збройних сил, які власним прикладом доводять вагомість та необхідність фізичного виховання засобами військово-спортивного багатоборства не лише як засобу професійно-прикладної фізичної підготовки, але й психологічної готовності до захисту Вітчизни. Також, як визначили студенти експериментальної групи, важливим є також факт матеріально забезпеченого життя. Це є для них провідним стимулом та життєвою позицією, наприклад, для роботи в названих інстанціях.

Техніко-тактична підготовка передбачала вивчення, закріплення та вдосконалення рухових дій. Спеціальна фізична підготовка передбачала розвиток рухових якостей, необхідних для досягнення певних результатів у військово-спортивному багатоборстві, а загальна фізична підготовка – для розвитку провідних фізичних

якостей, необхідних для успішної професійної діяльності фахівців аграрного сектору.

Тривалість експерименту становила один навчальний рік.

Аналіз отриманих даних за змінами показників функціонального стану організму хлопців віком 17–18 років упродовж педагогічного експерименту дав змогу виявити, що дозування фізичних навантажень у процесі цілеспрямованої рухової активності сприяло підвищенню функціональних можливостей представників експериментальної групи порівняно з контрольною, а також рівня їх фізичної підготовленості.

Педагогічний експеримент з запровадження авторської програми секційних занять військово-спортивним багатоборством для студентів аграрних спеціальностей упродовж навчального року засвідчує позитивний вплив на функціональні показники та фізичного стану (табл. 1), а також рівень фізичної підготовленості студентів експериментальної групи порівняно з контрольною (див. табл. 2).

Зокрема, у хлопців експериментальної групи порівняно з контрольною, ЧСС у стані спокою поліпшилися на 4,83 %, ЖЄЛ – на 7,25 %, час відновлення ЧСС після 20 присідань за 30 с – на 10,02 %, індекс Руфф'є – на 18,05 %.

За результатами тестування рівня фізичної підготовленості значне поліпшення у хлопців експериментальної групи відбулося в таких показниках: рівновага – на 27,02 %, швидкість – на 8,98 %, вибухова сила – на 8,79 %, силова витривалість за тестом «Вихід у положення сид» (6,29%), силова витривалість за тестом «Вис на зігнутих руках» (2,21 %), загальна витривалість – на 7,73 %, статична сила – на 4,97 % при $p < 0,05$.

Таблиця 1

Динаміка зміни показників функціонального стану юнаків аграрного закладу вищої освіти віком 17–18 років упродовж експерименту (n=31)

Показники	Етапи дослідження							
	початковий		кінцевий		початковий		кінцевий	
	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S
	КГ (n=16)				ЕГ (n=15)			
ЧСС у стані спокою, уд·хв ⁻¹	75,91	3,19	76,1	3,1	76,2	3,2	72,51*	2,7
ЖЄЛ, мл	4128,3	182,4	4145,2	179,1	4135,4	181,2	4452,1*	161,7
Час відновлення ЧСС після 20 присідань за 30 с, с	128,1	2,82	127,1	2,7	128,4	2,74	115,8*	2,41
Індекс Руфф'є, у.о.	11,8	1,7	11,2	1,42	11,6	1,62	9,4*	1,25

Примітки: * – достовірність різниці між показниками до та після експерименту при $p < 0,05$;

ЧСС – частота серцевих скорочень;

ЖЄЛ – життєва ємність легень.

Таблиця 2

Динаміка показників фізичної підготовленості юнаків віком 17–18 років аграрних спеціальностей протягом експерименту (n=31)

Тест	Етапи дослідження									
	початковий		кінцевий		приріст, %	початковий		кінцевий		приріст, %
	показник	бал	показник	бал		показник	бал	показник	бал	
	КГ (n=16)					ЕГ (n=15)				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Рівновага «фламінго», кількість спроб	13	7	9	9	44,4	12	7	7*	11	71,42
2. Час руху верхніх кінцівок, с	12,9	7	11,5	8	12,17	12,6	7	10,4*	11	21,15
3. Стрибок у довжину з місця, см	158,7	7	164,5	7	3,63	159,1	7	178,9*	9	12,44
4. Вихід у положення сід, кількість разів за 30 с	17,2	7	17,8	7	3,48	17,4	7	19,1*	9	9,77
5. Вис на зігнутих руках, с	8,2	8	8,8	7	7,31	8,4	7	9,2*	9	9,52
6. Човниковий біг 5x10 м, с	14,2	11	13,1	11	8,39	14,4	11	12,4*	14	16,12
7. Стрибки у висоту з місця, см	26,7	7	27,8	7	4,11	26,4	7	28,1*	7	6,43
8. Динамометрія кисті, кг	27,4	8	28,7	8	4,74	27,8	8	30,5	9	9,71
9. Біг 3000 м, хв	17,8	11	16,9	13	5,32	17,4	11	16,5	13	5,45

Примітка. * – достовірність різниці між показниками до та після експерименту при $p < 0,05$.

Окрім того, зафіксовано позитивну динаміку підвищення зацікавленості юнаків до занять фізичною культурою. Для представників експериментальної групи домінантним мотивом до занять фізичною культурою стало бажання удосконалити форму тіла (26,7%). Цікавими заняття фізичною культурою стали для 26,7% юнаків. Найменш важливим, на їхню думку, є мотив «активний відпочинок, розваги» – 6,6%.

Після формувального експерименту в хлопців експериментальної групи змінилася значущість інструментальних та термінальних цінностей. Домінантними термінальними цінностями для студентів стали активне життя, здоров'я та наявність друзів. Серед інструментальних цінностей найбільш значущими студенти відзначили вихованість, акуратність і відповідальність.

Висновки. Секційні заняття військово-спортивним багатоборством сприяють зацікавленню студентів аграрних спеціальностей заняттями фізичною культурою та спортом, оптимізації показників фізичного стану й підготовленості, нормалізації психофізіологічного стану.

Перевірка авторської програми секційних занять військово-спортивним багатоборством для студентів аграрних спеціальностей упродовж навчального року засвідчила позитивний вплив на функціональні показники та фізичний стан, а також рівень фізичної підготовленості студентів експериментальної групи порівняно з контрольною. Зокрема у юнаків експериментальної групи у порівнянні з контрольною частота серцевих скорочень у стані спокою поліпшилася на 4,83%, життєва ємність легень – на 7,25%, Час відновлення частота серцевих скорочень після 20 присідань за 30 с – на 10,02%, індекс Руфф'є – на 18,05%, рівновага – на 27,02%, швидкість – на 8,98%, вибухова сила – на 8,79%, силова витривалість за тестом «Вихід у положення сід» (6,29%), силова витривалість за тестом «Вис на зігнутих руках» (2,21%), загальна витривалість – на 7,73%, статична сила – на 4,97% при $p < 0,05$.

Перспективами подальших досліджень визначено розроблення та наукове обґрунтування програми секційних занять військово-спортивним багатоборством для студентів аграрних спеціальностей старших курсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вовченко І. І., Стаднік Т. В. Фізична підготовленість студентів медичного коледжу [Електронний ресурс] / Вовченко І. І., Стаднік Т. В. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/6655/2/555.pdf>.
2. Гуменний В. Особливості фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів на основі урахування специфіки професійної діяльності / Гуменний В. // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2013. – № 1. – С. 70–73.
3. Грибан Г. Причини низької фізкультурно-спортивної активності студентів у навчальному процесі / Грибан Г., Дзендзелюк Д. // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини. – Львів, 2015. – Вип. 7, том 2. – С. 219–222.
4. Грибан Г. П. Особливості організації системи фізичного виховання студентів-аграріїв / Грибан Г. П. // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія. – 2012. – № 37. – С. 54–59.
5. Грибан Г. П. Фізичне виховання студентів аграрних вищих навчальних закладів: монографія. – Житомир : Рута, 2012. – 514 с.
6. Дикий О. Військово-спортивне багатоборство як складова частина спеціальної фізичної підготовки допризовників / Дикий О. // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. – 2016. – № 2. – С. 32–37.
7. Ільченко С. С. Вплив самоконтролю фізичного стану студентів упродовж навчального року на мотивацію до занять фізичним вихованням : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту : 24.00.02 / Ільченко С. С. – Дніпро, 2018. – 24 с.
8. Ільченко С. Мотивація до занять спортом і відвідування занять з фізичного виховання студентів педагогічних спеціальностей / Ільченко С. // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2017. – № 1. – С. 15–19.
9. Кузнєцова О. Т. Становлення та розвиток програмно-нормативного забезпечення фізичного виховання студентської молоді в Україні / Кузнєцова О. Т. // Вісник Житомирського державного університету імені І. Франка. – 2016. – Вип. 1. – С. 73–78.
10. Ніколаєв С. Сучасні підходи до фізичного виховання студентів вищих закладів освіти / Ніколаєв С. // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. – Луцьк, 2002. – Т. 1. – С. 88–90.
11. Пилипей Л. Гуманізація системи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів / Пилипей Л. // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2012. – № 1. – С. 43–47.
12. Подоляк З. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців лісогосподарської галузі у Віденському університеті природних ресурсів і прикладних наук / Подоляк З. // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2014. – № 6. – С. 153–166.
13. Подоляка А. Є. Мотивація студентів з низьким рівнем здоров'я до самостійних занять фізичним вихованням / Подоляка А. Є., Безніс О. Є. // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2013. – № 2. – С. 196–198.
14. Рибалко П. Ф. Проблеми і шляхи підвищення ефективності фізичного виховання у вищому навчальному закладі нефізкультурного профілю / Рибалко П. Ф., Гриб Т. О., Клименченко Т. Г. // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. пр. – Вінниця, 2017. – Вип. 1. – С. 10–15.
15. Рибалко П. Ф. Професійно-прикладна фізична підготовка студенток аграрного вузу що займаються в секції з футболу / Рибалко П. Ф., Харченко С. М., Матлаш В. А. // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка : зб. наук. пр. – Чернігів, 2017. – Вип. 149. – С. 212–215.
16. Теорія і методика фізичного виховання : підруч. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту : у 2 т. / Т. Ю. Круцевич, Н. Є. Пангелова, О. Д. Кривчикова та ін. ; за ред. Т. Ю. Круцевич. – 2-ге вид., переробл. та доп. – Київ : Олімп. л-ра, 2017. – Т. 1. – 384 с.

REFERENCES

1. Вовченко ІІ, Стаднік ТВ. Фізична підготовленість студентів медичного коледжу. [Інтернет]. Доступно: <http://eprints.zu.edu.ua/6655/2/555.pdf>.
2. Гуменний В. Особливості фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів на основі урахування специфіки професійної діяльності. Спортивний вісник Придніпров'я. 2013;1:70–73.
3. Грибан ГП, Дзендзелюк Д. Причини низької фізкультурно-спортивної активності студентів у навчальному процесі. В: Приступа Є, редактор. Молода спортивна наука України. Зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини. Львів, 2015;7;2, с. 219–22.
4. Грибан ГП. Особливості організації системи фізичного виховання студентів-аграріїв. Проблеми сучасної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія. 2012;37:54–9.
5. Грибан ГП. Фізичне виховання студентів аграрних вищих навчальних закладів: монографія. Житомир; 2012. 514 с.
6. Дикий О. Військово-спортивне багатоборство як складова частина спеціальної фізичної підготовки допризовників. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. 2016;2:32–7.
7. Ільченко СС. Вплив самоконтролю фізичного стану студентів упродовж навчального року на мотивацію до занять фізичним вихованням [автореферат]. Дніпро; 2018. 24 с.
8. Ільченко С. Мотивація до занять спортом і відвідування занять з фізичного виховання студентів педагогічних спеціальностей. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2017;1:15–9.

9. Кузнєцова ОТ. Становлення та розвиток програмно-нормативного забезпечення фізичного виховання студентської молоді в Україні. Вісник Житомирського державного університету імені І. Франка. 2016;1:73–8.
10. Ніколаєв С. Сучасні підходи до фізичного виховання студентів вищих закладів освіти. В: Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. Зб. наук. пр. Луцьк; 2002;1, с. 88–90.
11. Пилипей Л. Гуманізація системи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів. Спортивний вісник Придніпров'я. 2012;1:43–7.
12. Подоляк З. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців лісогосподарської галузі у Віденському університеті природних ресурсів і прикладних наук. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2014;6:153–66.
13. Подоляка АЄ, Безніс ОЄ. Мотивація студентів з низьким рівнем здоров'я до самостійних занять фізичним вихованням. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2013;2:196–8.
14. Рибалко ПФ, Гриб ТО, Клименченко ТГ. Проблеми і шляхи підвищення ефективності фізичного виховання у вищому навчальному закладі нефізкультурного профілю. В: Фізична культура, спорт та здоров'я нації. Зб. наук. пр. Вінниця; 2017;1, с. 10–15.
15. Рибалко ПФ, Харченко СМ, Матлаш ВА. Професійно-прикладна фізична підготовка студенток аграрного вузу що займаються в секції з футболу. В: Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Зб. наук. пр. Чернігів; 2017;149, с. 212–215.
16. Круцевич ТЮ, Пангелова НЄ, Кривчикова ОД, та ін. Теорія і методика фізичного виховання: підручник. Київ: Олімпійська література; 2017. Том 1. 384 с.

Стаття надійшла до редколегії 13.08.2018

Прийнята до друку 4.09.2018

Підписана до друку 4.09.2018